

Motion till riksdagen 2018/19:2964

av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L)

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Sjukförsäkringssystemet är avgörande för människors trygghet och möjlighet till försörjning vid kort eller långvarig sjukdom. För att värna sjukförsäkringen, tilltron till dess finansiering och de offentliga finanserna krävs att sjukförsäkringen präglas av en hög grad av kostnadskontroll.

Erfarenheter och utvärderingar av alliansregeringens reformer av sjukförsäkringen visar att tydliga avstämningpunkter bidrar till att fler kommer tillbaka i arbete. Att regeringen avskaffat den bortre tidsgränsen utan att införa någon annan form av avstämning för att hjälpa den försäkrade, har gjort det svårare för människor att komma tillbaka till arbete. Vi föreslår att den bortre tidsgränsen återinförs. *Detta beräknas innebära minskade kostnader på anslag 1:1 om 4 300 miljoner kronor för år 2019.*

Den avskaffade bortre tidsgränsen förefaller under hand ha lett till hårdare bedömningar hos Försäkringskassan tidigare under sjukskrivningsprocessen. Andelen som får sin sjukpenning indragen har ökat mycket kraftigt, utan att några större regeländringar genomförts. Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, bedömer att detta kan äventyra såväl rättssäkerheten över tid (genom att människor med lika förutsättningar bedöms olika mot samma regelverk) som tilltron till socialförsäkringssystemet. Liberalerna står bakom principerna i rehabiliteringskedjan, men tillämpningen måste vara flexibel, empatisk och hållbar över tid. Samverkan med hälso- och sjukvården behöver förbättras. Utan gemensamma förhållningssätt kommer enskilda människor i kläm, samtidigt som det krävs tidskrävande administration med onödiga kostnader.

Arbetsgivare är i dag skyldiga att betala sjuklön till anställda som inte kan arbeta på grund av sjukdom. Enligt sjuklönelagen har den anställda en karensdag. Det innebär att ingen sjuklön betalas ut för den första sjukdagen. För dag 2–14 i sjukperioden är sjuklönen 80 procent av lön och andra anställningsförmåner som den anställda gått miste om på grund av sjukdomen.

Liberalerna föreslår att en andra karensdag införs dag 15 i sjukskrivningsperioden från och med 2019. Ett sådant moment innebär i praktiken en ny kontrollpunkt tidigt i sjukperioden, att drivkrafterna tillbaka till arbete ökar och att de offentliga finanserna något stärks. *Det innebär minskade utgifter på anslag 1:1 om 300 miljoner kronor per år från och med 2019. För att få ytterligare en kontrollpunkt bör sjukpenning på fortsättningsnivå utbetalas från och med dag 300, vilket innebär minskade utgifter på anslag 1:1 om 100 miljoner kronor för år 2019. Som en konsekvens av att vi föreslår en återställd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen minskar utgifterna på anslag 1:1 med 200 miljoner kronor för år 2019. Liberalernas budgetförslag på andra områden medför därutöver sammanlagt ökade utgifter om 13 miljoner kronor på anslag 1:1*

Liberalerna anser att det behövs fler konkreta verktyg för att förstärka hälso- och sjukvårdens incitament och möjligheter att verka för att patienter ska kunna behålla eller återfå sin arbetsförmåga. Stimulansmedel som sjukskrivningsmiljarden och kömiljarden har fyllt viktiga funktioner för att korta väntetider för behandling och rehabilitering och för att se till att rätt insatser sätts in i rätt tid. Sedan kömiljarden avskaffades har vårddköerna åter börjat växa. Vi avsätter därför medel på utgiftsområde 9 för att återinföra kömiljarden.

Än mer effektiva än stimulansmedel är åtgärder via hälso- och sjukvårdens egna budgetar. Därför behöver arbetet med att utveckla Finsam fortsätta och intensifieras.

Personer med funktionsnedsättning som behöver förlängd skolgång är studerande och ska ha möjlighet till studiemedel på deltid med aktivitetsersättning på deltid. En rad utredningar och rapporter visar att mycket få som fått aktivitetsersättning för förlängd skolgång sedan lämnar aktivitetsersättningen. De som tidigt i livet blir beroende av socialförsäkringssystemet för sin försörjning får lägre ekonomisk standard och har mycket större risk för ekonomisk utsatthet än sina jämnåriga. Bara de som inte har något annat alternativ bör få aktivitetsersättning. *Det innebär minskade utgifter på anslag 1:2 om 600 miljoner kronor för år 2019.* I samband med detta kan reglerna för omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning komma att behöva ses över.

Möjligheten att bevilja hel sjukersättning i stället för aktivitetsersättning till 19–29-åringar som infördes 2017 bör avskaffas. Även den som har omfattande funktionsnedsättning har rätt till individuellt anpassade aktiviteter för att utvecklas, och en omprövning av arbetsförmågan bör kunna individanpassas så den inte skapar oro för den som det är uppenbart kommer att behöva fortsatt stöd. Aktivitet och gemenskap ska alltid prioriteras framför passivitet och utanförskap, också för den som är långt från den ordinarie arbetsmarknaden.

Möjligheterna att kombinera såväl sjukpenning som sjuk- och aktivitetsersättning med arbete (med eller utan lönesubvention) ska öka. Visionen är att ersättningsgraden i princip bör kunna variera steglöst. Det ska vara möjligt att arbeta mer vissa perioder och mindre andra.

Taket för den högsta boendekostnad som ersätts genom bostadstillägget bör höjas för att ge personer med sjuk- och aktivitetsersättning större möjligheter att efterfråga en ändamålsenlig bostad. Vi föreslår att taket höjs stegvis från dagens 5 600 kronor per månad till 6 000 kronor 2019 och sedan med 500 kronor per år till 7 000 kronor i

månaden 2021. Detta innebär ökade utgifter på anslag 1:2 med 100 miljoner kronor 2019.

Liberalerna föreslår att de särskilda regler för ersättning på garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen som finns för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och för övrigt skyddsbehövande tas bort. Vi ser inget skäl till att det ska råda olika regler i trygghetssystemen för personer som invandrat till Sverige, utifrån på vilka grunder de fått uppehållstillstånd. Med förändringen kommer flyktingar behandlas på samma sätt som anhöriginvandrare och andra kategorier av invandrare, när det gäller rätten till ersättning på garantinivå. Det innebär minskade utgifter på anslag 1:2 om 500 miljoner kronor för år 2019.

Därutöver innebär förslag på andra politikområden minskade utgifter om 6 miljoner kronor på anslag 1:2.

Liberalerna föreslår slutligen att pris- och löneuppräknningen justeras ned med 20 procent årligen. På detta utgiftsområde påverkas anslag 2:1.

Anslagsförslag 2019 för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	36 946 254	-4 887 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	43 943 558	-1 006 000
1:3	Merkostnadsersättning och handikappersättning	1 391 000	
1:4	Arbetskkadeersättningar m.m.	2 773 000	
1:5	Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	36 349	
1:6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 901 000	
1:7	Ersättning för höga sjuklönekostnader	957 000	
2:1	Försäkringskassan	8 640 598	-26 000
2:2	Inspektionen för socialförsäkringen	68 253	
	Summa	97 657 012	-5 919 000
	Specificering av anslagsförändringar		
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		20 000
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		0
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		0
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-4 300 000
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-300 000
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-200 000
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-100 000
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-4 000
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.		-3 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		100 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		-600 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		-500 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		-6 000
2:1	Försäkringskassan		-26 000

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Christer Nylander (L)

Lina Nordquist (L)

Allan Widman (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)